

Інтерв'ю для «РШ»

Освіта Запоріжжя: на шляху до створення відкритого освітнього простору

*Інтерв'ю із заступником начальника
управління дошкільної, загальної середньої,
позашкільної та професійної освіти
Департаменту освіти і науки
Запорізької обласної державної адміністрації
Валентиною ХІВРИЧ*

– Шановна Валентино Володимирівно, презентуючи мережу середніх загальноосвітніх та дошкільних закладів Запорізької області, зазначте особливості її розвитку, зважаючи передусім на основні вектори модернізації галузі освіти на сучасному етапі.

Освітня стратегія Запорізької області спрямована на забезпечення ефективного функціонування й подальшого розвитку всіх ланок галузі: дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної, вищої та післядипломної освіти. Її метою є: підвищення якості освітніх послуг з урахуванням демографічної ситуації, вимог суспільства, стану соціально-економічного розвитку, запитів громадян і потреб держави й області. Здійснюється наполеглива робота з нарощування інноваційного потенціалу регіону відповідно до Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року, Програми розвитку освіти Запорізької області на 2013–2017 роки; регіональних освітніх програм.

Основними напрямками роботи освітян Запорізької області щодо забезпечення рівного доступу до якісної освіти є:

- розбудова мережі дошкільних навчальних закладів та впровадження інших форм дошкільної освіти (зокрема приватної, сімейної тощо), що дасть змогу сповна забезпечити потреби громади області;
- забезпечення якісної загальної середньої освіти шляхом оптимізації закладів загальної середньої освіти та створення базових шкіл із сучасним матеріально-технічним оснащенням;
- збереження та розвиток мережі позашкільних закладів і мережі гуртків, секцій, клубів.

У 2016 році системою дошкільної освіти області охоплено 513 дошкільних навчальних закладів, у

яких здобувають суспільну дошкільну освіту близько 58 тис. дітей. Мережу загальноосвітніх навчальних закладів області складають 600 загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів і форм власності, в яких опановують знання 159 383 учні. У закладах освіти Запорізької області функціонують дев'ять класів з інклюзивним навчанням, планується відкрити додатково ще не менш як 20 таких класів. В області діє 61 позашкільний навчальний заклад (1911 гуртків), в яких позашкільну освіту отримують 51 597 вихованців.

– Як реалізується програма розвитку Запорізької області на найближчі роки, які з її завдань визначено пріоритетними для середньої ланки освіти?

Стратегією розвитку Запорізької області «Доступність до якісної освіти протягом життя як основи життєвого успіху особистості» пріоритетними завданнями визначено:

- відновлення раніше закритих дошкільних навчальних закладів;
- сприяння відкриттю приватних дошкільних навчальних закладів різних форм, зокрема сімейних;
- відновлення резервних дошкільних груп у функціонуючих закладах освіти;
- розвиток мережі та матеріально-технічної бази позашкільних закладів та мережі гуртків, секцій, клубів із використанням усіх рівнів інфраструктури для всіх мешканців, зокрема й осіб з особливими потребами;
- відкриття не менш як одного класу в ЗНЗ та однієї групи у ДНЗ з інклюзивним навчанням;
- забезпечення якісної освіти шляхом використання можливостей освітніх округів, оптимізації мережі загальноосвітніх навчальних закладів;

– сприяння подальшому розвитку та модернізації інформаційно-комп'ютерного забезпечення навчальних закладів, під'єднання їх до мережі Інтернет;

– запровадження вивчення англійської мови як другої іноземної у тих загальноосвітніх навчальних закладах, де вона не вивчається.

– Загальновідомо, що шкільний вік – найсприятливіший час для розкриття задатків і схильностей особистості. Як ставляться до питання обдарованості дітей і молоді у вашому регіоні?

Здібні, талановиті особистості в будь-якому суспільстві є «локомотивом», саме їхніми інтелектуальними зусиллями забезпечується його прогрес. Обдарована дитина — це дитина, яка має яскраві, іноді значущі досягнення у певному виді діяльності. Завдання педагогів – розкрити обдарованість дитини, створити умови, за яких будь-яка дитина могла б просуватися шляхом власної досконалості, вміла мислити самостійно, нестандартно. Для обдарованих і здібних учнів в області функціонують 33 гімназії, 14 ліцеїв, 6 колегіумів, 31 спеціалізована школа, 126 НВК, 4 спеціалізовані школи-інтернати. Розвитку обдарованості учнів сприяє й профільне навчання, що запроваджене у 394 загальноосвітніх навчальних закладах, де у 832 класах навчається 14549 учнів. Поглибленим вивченням окремих предметів охоплено 40869 учнів. Традиційно у початкових класах запроваджується поглиблене вивчення іноземної мови та музичного і художнього профілів, у 5–7-х класах додаються українська мова та література, математика, історія, біологія, фізика та географія, у 8–9-х класах – увесь спектр предметів типового робочого навчального плану.

У всеукраїнському рейтингу запорізька область у 2015 р. посіла сьоме місце за кількістю випускників (67), які під час ЗНО отримали найвищий бал (у 2014 році такого результату досягли лише 17 випускників шкіл, а у 2013 році – 26).

Результативність діяльності запорізьких освітян засвідчують перемоги школярів області на Всеукраїнському рівні у предметних олімпіадах та конкурсах Малої академії наук України. Переможцями IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад стали 56 учнів, з них 10 вибороли перші місця. Серед переможців конкурсу-захисту МАН III етапу – 28 учнів, з яких 4 – здобули перше місце.

– Тема патріотичного виховання молодого покоління є сьогодні, без перебільшення, найактуальнішою. Розкажіть про основні положення Концепції патріотичного виховання в Запорізькій області та шляхи її практичної реалізації.

У цей складний для нашої держави час у кожному серці – невимовна тривога та біль за майбутнє України, тому патріотичне виховання є обов'язковою складовою загального виховного процесу будь-якого навчального закладу області. Основними завданнями патріотичного виховання в навчальних закладах Запоріжжя визначено:

– залучення учнівської та студентської молоді до участі у збереженні і підтримці єдності українського суспільства, у громадському русі задля громадянського миру і злагоди;

– сприяння спортивній і фізичній підготовці молодих громадян, що має на меті утвердження здорового способу життя;

– налагодження співпраці з військовими формуваннями Збройних Сил України як мотивації молоді та готовності до вибору військових професій;

– сприяння роботі клубів за місцем проживання, центрів патріотичного виховання та інших громадських організацій, що здійснюють патріотичне виховання молоді;

– активізація виховної роботи з дітьми та молоддю засобами Всеукраїнської дитячої військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура»).

– Сучасні навчальні заклади широко охоплені дослідно-експериментальною роботою. Які проблеми порушуються в дослідженнях, які теми є актуальними з погляду освітян-практиків?

Інноваційний розвиток сучасного загальноосвітнього навчального закладу – це процес, спрямований на забезпечення ефективних змін, перехід ЗНЗ до якісно нового стану.

Сьогодні експериментальні навчальні заклади області досліджують актуальні проблеми сучасної педагогічної науки та практики, а саме: розвиток обдарованості учнів у системі освіти сільської місцевості; інклюзивне навчання дітей з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу; провідні ідеї Школи відкритої освіти; проєктний підхід до формування культури здоров'я суб'єктів освітнього процесу; фізичне виховання дітей і підлітків у системі перспективності та наступності; науково-методичний супровід здоров'язбережувального освітнього простору як умова ампліфікації особистісного розвитку учня початкової школи; інформаційне забезпечення освітнього процесу в контексті проблеми наступності дошкільної та початкової ланок освіти в умовах НВК.

– Запорізький колегіум «Мала гуманітарна академія» – флагман освіти Запоріжжя, заклад, відомий своїми здобутками, зокрема щодо освітніх досягнень учнів та майстерності вчителів. У який спосіб популяризуються інноваційні технології, апробовані педагогічним колективом, чи ознайомлені колеги з їхніми результатами?

Серед інноваційних освітніх закладів області на особливу увагу заслуговує досвід Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія», розбудова якого пов'язана з інноваційною експериментальною роботою.

Педагогічний колектив закладу відрізняє випереджальний характер діяльності: тут глибоко вивчається і впроваджується досвід освітян не лише нашої країни, зокрема м. Києва, Ужгорода, Черкас, Хмельницька, Одеси, Дніпропетровська, Жовтих

Вод, Бердянська, Дніпрорудного, а й інших держав: США, Швеції, Німеччини. Ознайомлення зі світовим і вітчизняним передовим досвідом сприяє виробленню колегіумом власної стратегії розвитку.

Позитивний двадцятирічний досвід педагогічного колективу зумовлює інноваційну пошуково-дослідницьку діяльність колегіуму в межах експериментів всеукраїнського рівня: «Розробка та апробація моделі гуманітарної школи художньо-естетичного спрямування» (1995–2005 рр.); «Безперервна профільна освіта в системі взаємодії школи та ВНЗ» (2006–2013рр.); «Впровадження моделі Школи відкритої освіти» (2013–2015рр.)

За підсумками кожного етапу експерименту видано навчально-методичні посібники та проведено науково-практичні конференції різних рівнів (12 всеукраїнських конференцій та 15 посібників). Результати експериментальної роботи колегіуму завжди проходили наукову та відкриту громадську експертизу.

Якісна перебудова роботи закладу стала можливою завдяки впровадженню системи організації, змістових і технологічних нововведень та співпраці з вітчизняними науковцями: доктором психологічних наук І.Д. Бехом, кандидатами педагогічних наук С.В. Кириленко, О.І. Сібіль, доктором філософських наук С.І. Подмазіним, доктором фізико-математичних наук О.М. Горбанем, кандидатом наук з державного управління О.Г. Тягушевою та ін. Робота науковців з педагогічним колективом сприяє формуванню у педагогів нового світогляду, а також особистої і професійної готовності до діяльності щодо впровадження моделі Школи відкритої освіти. Колегіум – відкрита система, в якій створено умови для поєднання потреб громади та наявних ресурсів навчального закладу.

З метою поширення інноваційного досвіду на базі Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія» Запорізький ОІППО, починаючи з 2010 р., провів для керівників районних методичних кабінетів, директорів та заступників директорів інноваційних освітніх закладів області понад 30 семінарів. Колегіум «Мала гуманітарна академія» – ресурсний центр Запорізького ОІППО: на базі закладу проводяться практичні заняття курсів підвищення кваліфікації багатьох категорій педагогів.

Утілюючи концепцію Школи відкритої освіти, колегіум «Мала гуманітарна академія» зміцнює зв'язки із соціокультурним середовищем: проводяться семінари-тренінги, «круглі столи» для майбутніх громадсько-активних шкіл міста; волонтерський рух та благодійні акції, надаються додаткові освітні послуги дітям Хортицького району тощо. Інноваційний досвід Запорізького колегіуму «Мала гуманітарна академія» з впровадження концепції Школи відкритої освіти репрезентовано на освітніх виставках, форумах, конференціях різних рівнів, у фаховій пресі.

ЗК «Мала гуманітарна академія» здобула високий рейтинг серед громадськості м. Запоріжжя.

Значущим досягненням навчального закладу за роки існування є створення висококваліфікованого стабільного колективу одноступінців, колективу, який спроможний створювати атмосферу довіри й взаєморозуміння між дітьми та дорослими, забезпечувати умови для розвитку, самоствердження і самореалізації особистості.

– Багато років колегіум очолює неординарна особистість – Людмила Кронидівна Овдієнко. Як Ви вважаєте, у чому секрет успіху на педагогічній ниві?

Після ознайомлення з педагогічною діяльністю Людмили Кронидівни Овдієнко, з роботою навчального закладу, який вона очолює, охоплює почуття гордості за наш край та його людей. Мрії Людмили Кронидівни про Школу майбутнього – це не фантазії, це реальність, притаманна життю Малої гуманітарної академії. Людмила Овдієнко – талановитий керівник, який має дар прогнозувати майбутнє. Водночас цей дар вона повертає людям, створюючи для них майбутнє сьогодні. Вона мріє, щоб у школі кожна дитина мала власний куточок щастя, свій особистий острівцець. Пріоритетом для неї є розвиток особистості школяра, здоров'я дитини, вчителя. Людмилу Кронидівну поважають учителі, учні та батьківська громадськість, вона відкрита, чуйна людина. Треба бачити, як розквітають обличчя дітей, батьків, учителів під час зустрічі з нею. Вона полонить усіх щирістю, закоханістю у свою справу.

Праця талановитого керівника високо поцінована країною. За плідну науково-педагогічну діяльність із удосконалення змісту навчально-виховного процесу Людмила Кронидівна нагороджена нагрудним знаком «Відмінник освіти України»; Почесною грамотою Науково-методичного центру середньої освіти Міністерства освіти і науки України; Орденом «За заслуги» III ступеня; Почесною грамотою Запорізької обласної державної адміністрації.

Бути вчителем, вихователем, наставником – це справжнє мистецтво, обране за покликом серця, наполеглива, чесна, натхненна праця, що збагачує світ мудрістю, знаннями, милосердям, людяністю. Кожен, хто обирає педагогічний фах, бере на себе відповідальність за тих, кого вчить і виховує, водночас відповідає за самого себе, свою професійну підготовку, право носити таке високе й почесне звання. Адже в руках педагога, за словами В.Сухомлинського, найбільша з усіх цінностей світу – Людина.

*Матеріал підготувала
Олена ЛЕВЧИШЕНА*